

folkningen. Jeg vil betragte det som et Uheld, om det Misforhold skulde tiltage i yderligere Grad, i forstærket Maalestok, at Danmarks Befolkning skulde for en overvejende Del drages til Byerne og knyttes til Erhverv der, hvorved en større, meget større Procentdel af Landets Befolkning blev knyttet til Byerhvervene end til Landet. — Loven har altsaa ikke, som tilsigtes, fremkaldt ny Arbejdskraft; den er bleven en Lov, der tilvejebringer Husmandsbrug, forøger Husmandsklassen paa Landet, og derfor er det rimeligt og heldigt, at den nu optræder under en Titel, som svarer til den Virkning, den har. Jeg kan i saa Henseende ganske billige, at man i Folketinget har forandret Lovforslagets Titel.

Naar en Lov bliver vedtagen, og det er et Forsøg, saa skal man jo, naar Loven tages til Revision, søge at rette de Fejl, der findes i den. Men for at kunne dette maa man kende Lovens fulde Virkning, kende Resultaterne; og i denne Henseende synes jeg nok, den højtærede Minister kunde have stillet Lovgivningsmagten noget gunstigere. Motiverne til Lovforslaget ere noget for mangelfulde, de indeholde vel Oplysning om, hvor mange Brug der er oprettet i en vis Aarrække, og hvor mange Penge der er anvendt dertil, men jeg har hverken i Motiverne eller andetsteds set Oplysninger om, hvorledes det er gaaet de mange, som have købt og overtaget disse Brug, hvorledes de have klaret sig økonomisk, hvor mange af dem, der oprindeligt var Ejere, der har maattet forlade disse Brug, og hvad Grunden dertil har været. Jeg vilde anse det for særdeles heldigt, om der havde foreligget en saadan Statistik i Motiverne; det vilde have givet et godt Materiale. Da Loven blev forelagt til Revision første Gang, havde den virket saa kort, at man den Gang ikke kunde gøre Krav paa en saadan, men efter at den nu har virket i 9 Aar, kunde der dog foreligge en hel Del paa dette Omraade, og da der er adskillige, der tvivle paa Nyttens af denne Foranstaltning, vilde det have været godt for os, der have Tro paa Foranstaltningens Rigtighed og Nytte, om vi havde haft et saadant Bevismateriale i Hænde. Naar Staten anvender først 2, senere 3 Millioner Kr. om Aaret, hvilket nu af Regeringen er foreslaaet forhøjet til $3\frac{1}{2}$ og af Folketinget yderligere til 4 Mill. Kr. om Aaret, spiller denne Udgift jo ikke saa ganske ringe en Rolle for Statskassen og Statslaanefonden, og man maa kræve, at saa

mange Penge anvendes paa en forsvarlig Maade. Derfor vilde det være i høj Grad ønskeligt, om den højtærede Landbrugsminister i et eventuelt Udvalg vilde være i Stand til at give saadanne Oplysninger, som jeg her har omtalt.

Naar adskillige tvivle paa Rigtigheden af den Foranstaltning, man den Gang gik med til, tvivle paa Rigtigheden af at anvende saa mange Millioner Kr. om Aaret, tror jeg, at det ligger noget deri, at Lovens Bestemmelser ikke altid ere blevne overholdte tilfulde, og at ogsaa de Goder, Loven giver, ere misbrugte paa forskellige Steder. En svag Side ved Loven er, at den giver Plads for Spekulation, og denne Spekulation gaar ud paa, at man enten afhænder fraliggende Jordlodder af ringe Værdi eller udstykker hele Gaarde af ringe Værdi, faar dem over paa Husmændenes Hænder, og de have da ondt ved at klare sig. Lovens Forudsætninger for Tilvejebringelsen af disse Husmandsbrug maa dog vistnok siges at være, at de skulde tilvejebringes nogenlunde ligelig Landet over og ikke skabes fabrikationsmæssig paa enkelte Egne. Men det er det, der er sket, og jeg tror, at dette er saa meget mere uheldigt, som det som oftest har været daarlig Jord, og der netop ved, at man tilvejebringer Jordlodder i Massevis paa eet Sted, gives de paagældende saa meget daarligere Betingelser for at kunne eksistere.

Den Betænkning, Kommissionen i sin Tid fremkom med, forlangte, at de paagældende Ejere skulde raade over $\frac{1}{5}$ af Ejendommens Værdi, men under Forhandlingerne i Rigsdagen gik man ned til $\frac{1}{10}$; man hævdede, at de da tilstedeværende gifte Landarbejdere ikke kunde ventes at have samlet saa meget sammen, at de kunde præstere en Udbetaling af $\frac{1}{5}$, og det kunde der for saa vidt være noget i til en Begyndelse. Dette kan imidlertid ikke gælde den senere Slægt, der vokser op, thi de, der ikke ere gifte, kunne meget godt med de Lønninger, de nu faa, samle saa mange Penge sammen, at de kunne udrede $\frac{1}{5}$, og derfor turde det have været rigtigt, at man havde indført Bestemmelsen om $\frac{1}{10}$ som en Overgangsbestemmelse; $\frac{1}{5}$ burde have været det normale. Naar saa mange have indladt sig paa at overtage saadanne Jordlodder, skønt de kun ejede $\frac{1}{10}$, har vistnok ofteden Beregning ligget til Grund derfor: Vi skulde svare Husleje et Sted alligevel, vi opnaa her at faa en Bolig, og vi faa Jord ved Siden af, og det hele vil koste